

Disputatio medica inauguralis de lienteria

<https://hdl.handle.net/1874/347255>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

LIENTERIA,

QUAM,
DIVINO FAVENTE NUMINE,

Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiae Doctoris, ejusdemque Facultatis in inelytâ Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii, Verbique Divini ibidem in
Ecclesia Praeconis,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimeque
Facultatis MEDICAE Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè & legitimè consequendis,

Eruditorum examini submittit

CORNELIUS VAN ANRAE, Amstel.

Ad diem 7. Decembris, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

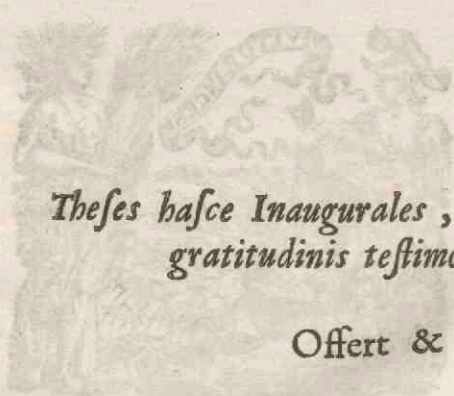
Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc LXXXIX.

*Viris Probitate & equitate
conspicuis,*

D. ANDRÆÆ CREAGH,

D. MICHAËLI van DALEM,

Mercatoribus vigilantissimis, Tutoribus
meis fidelissimis, parentum loco in æter-
num venerandis,

*Theses hasce Inaugurales, in perpetuæ
gratitudinis testimonium,*

Offert & inscribit

CORNELIUS van ANRAE

Auctor.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

LIENTERIA.

THESIS I.

Inter omnes actiones naturales humanæ vitæ maximè necessarias, non infimum sibi locum obtinere videtur debita alimentorum in ventriculo fermentatio, utpote quâ nullus homo carere nequit, & abolita maxima corpori nostro adfert incommoda, inter quæ haud minimus est ille affectus, quæ LIENTERIA dicitur; de qua idcirco quædam in hac Disputatione Inaugurali disserere animus est.

I I.

Ut autem clarius nobis appareat hic affectus, primùm ab ipso nomine inchoandum est, quem Græcis *Lienteriam*, Latinis

A 2

4 DISPUTATIO MEDICA

tinis verò *Laxitatem Intestinorum* dicere placuit; *In qua alimenta, prout in ore sunt masticata, & per œsophagum in ventriculum delata, minimeque fermentata, sed plane cruda, per anum denudò excernuntur.* Qua in re à cœliaca affectione differt; in quâ alimenta prout in ventriculo sunt fermentata, ac in intestinum delata, non tamen à fœcibus ibidem secreta, per anum redduntur.

III.

Hicse de origine nominis præmissis, ad ipsam Definitionem accedere cupimus. *Lienteria* itaque est *illa species alvi fluxus, in qua alimenta, prout in ore sunt masticata, & in ventriculum deglutita, non autem in chylum conversa, sed cruda plane, per alvum excernuntur.*

IV.

Quemadmodum verò juxta illud M. Tullii, caput bonorum conciliorum est rempublicam cognoscere, sic initium seu fundamentum optimum prudentis Medici in omni morbo debet esse, perfecta partis affectæ cognitio. Hanc verò in prædicto morbo, ventriculus & intestina constituunt, cum Galenus 6. *de locis affect. cap. 2. Lienteriam, & Celiacam Affectionem tum ventriculi, tum intestinorum vitio fieri scribit.*

V.

Parte affectâ cognitâ, causas tam proximas, quam remotas inquirere necesse est, nam ut Celsus ait: *non credunt posse enim scire, quomodo morbos curare convenit, qui unde hi sint ignoret.* Cum verò difficile foret, omnes causas assignare, hinc saltem præcipua notare intendimus; quæ ad quatuor capita referri possunt. Viz. 1. ad abolitam alimentorum in
ventri-

ventriculo, & intestinis fermentationem. 2. ad insignem relaxationem, & emolliationem fibrarum ventriculi, & intestinorum. 3. Ex assumptorum causâ morbus hic quandoque accidit; puta ab esu nimio fructuum horariorum, prunorum, uvarum, & similibus, præcipuè non satis maturorum. 4. Denique, ut rectè Riverius *lib. x. cap. 4.* summa facultatis retentricis imbecillitas in gravibus, & lethalibus morbis sæpe Lienteriam efficit, ut videre est frequentius in Dysenteria, quæ, naturâ succumbente, in Lienteriam degenerat, ventriculo in consensum intestinorum graviter affectorum pertracto, ejusque tono omnino dejecto, quod affirmat Hipp. Aphor. 76. Sect. VII.

V I.

Causis enarratis, Signa Diagnostica investiganda occurrunt, ex quibus morbum cognoscere, ac à reliquis alvi fluxibus distinguere valeamus. Suntque ea, celer alimenti crudi, hoc est, nihil ab assumptorum consistentia, colore, odore immutati, per anum excretio. Insignis nutritionis læsio, ex abolita alimentorum in ventriculo fermentatione. Omnium virium magna prostratio, ex impedita debita spirituum generatione. Debilitas & pallor totius corporis, ex spirituum, motui partium inservientium, dissipatione, & non de novo accedentium requisita restauratione; murmura, ac dolor in hypochondriis; quibus signis facillè dignoscitur, ac distinguitur à Diarrhæa, in qua frequens, & copiosa humorum vitiosorum, ac præcipuè biliosorum, cum magnis torminibus per annum excretio observatur. A Dysenteria verò, quæ est fluxus æruentus, & dolorificus cum sanguine, comite aliquar, uti & ulcere intestinorum.

6 DISPUTATIO MEDICA

VII.

Demonstratis hujus affectus Signis Diagnosticis, ad Prognostica nunc accessuri sumus. Itaque huic affectui, cum universo corpori subtrahat nutrimentum, quamprimum occurrendum est; nam *omne malem nascens facile opprimitur, inveteratum & neglectum verò plerumque in pejus evadit.* Nisi enim tempestivè curetur, metus est, ne in Atrophiam, vel Cachexiam, vel alium similem gravem affectum degeneret. Si vero hunc aliquamdiu perseverantem ructus acidus subsequatur, Lienteriam solvi significat, juxta *Aphor. 1. Sect. VI.* ubi dicit Hipp. *in diuturnis intestinorum levitatibus ructus acidus superveniens, qui prius non fuit, signum bonum.* Inde enim intelligimus, naturam & fermentationem abolitas, & labefactas ad statum pristinum rursus converti, & calorem, & vim coquendi quasi extinctam rursus excitari.

VIII.

Perspectis hujus morbi circumstantiis, restat ut Curæ nos accingamus. Cum vero ex prædictis satis pateat ventriculum, & intestina hoc in affectu summopere esse debilitata, hinc jure meritoque judicamus à medicamentis purgantibus abstinendum fore, ne commoti ab his humores majori impetu in partem affectam ruant, ac ita magis debilitetur. Præterea cum observemus, homines magis hoc morbo affici autumno, & hyeme propter frigidiorē, & inæqualem aëris constitutionem, ac viscerum horum majorem delibitatem, juxta *Aphor. 22. Sect. 3.* Hinc clare patet, vomitorium hoc in affectu nullum auxilium præstare posse, ut recte Hipp. *Aphor. xij. Sect. iv.* ubi dicit: *quibus alvi sunt lientericæ, eos hyeme sursum purgare malum est.* Cum vero hic affectus, ut plurimum oriatur à ventriculi debilitate, hoc in affectu adstringentia, corroborantia, & calefacientia egregiè prodesse possunt,

possunt, ut ita debilitas hæc corrigatur, & ventriculi actio sensim restituatur, & hunc in finem primò præscribatur conditum. V. G.

℞. Cort. Arantiorum conditorum
Zinziberis conditi
Conf. Ros. Rubr.
Mivæ Cydoniorum an. ℥vj.
Speciei Diambra ℥i℥.
Ol. Cinamomi gut. ij.
M. F. S. A. Conditum.

De quo patiens bis, vel ter in die sumat particulam magnitudinis avellanæ. Vel,

℞. Rob. Acacia ℥℥. Conf. Rosar. Rubr. ℥i.
Theriaces ℥ij.
Speciei Diamargarita frigida ℥i.
Ol. Cinamomi gut. ij.
Syr. Mentha Q. S. Fiat Conditum.

Ex quo bis, terve sumat in die particulam magnitudinis nucis moschatæ. Vel ita mutari potest. V. G.

℞. Rad. Helenii Conditarum
Zinziberis Conditi
Cort. Arantiorum Conditorum
Conf. Absynthii Romani, Mentha an. ℥vj.
Speciei Diambra ℥i℥.
Ol. Cinamomi Gut. iij.
Syr. Mentha Q. S. F. Electuarium.

De quo aliquoties in die sumat particulam magnitudinis avellanæ.

Hoc in affectu etiam admodum conducit ut Patiens mane, & vesperi sumat *particulam Nucismoschata condita*, vel *Zinziberis conditi*, & quandoquidem hic semper habenda sit ratio ventriculi non inutile erit, ut patiens in prandio & cæna loco vini ordinarii sumat *haustum Vini Absynthitis*, vel loco ejus *gut. xxv Elixiris Proprietatis sine acido*, vel *Salis Volatilis Oleos. aromatici*, cum vino rubro adstringente, vel bibat *haustum Vini Escuritani*, atque panem biscoctum in hoc vino maceratum comedat.

X.

Hisce internis adungere externa placet, quæ vi calefaciendi, atque corroborandi, & adstringendi pollent. Qua de causa inungatur regio ventriculi *Oleo Nucismoschate expresso*, eique postea imponatur *Emplastrum ex solo Gummi Tacamahaca*. Vel tale, V.G.

℞. *Gummi Tacamahace*
Cerati stomachici an. ℥ij.
Resina Pini. ℥j.
Ol. Absynthii Stillatitii gut. vj.
Fiat ex his Emplastrum in corio extendendum, & regio-
ni ventriculi imponendum.

Vel loco hocum admoveatur hoc fomentum Riverii:

℞. *Rad. Bistorta, Tormentilla*
Cort. Citri Sicc. an. ℥ij.
Fol. Mentha, Plantag. Absynthii
Ponrici an. M. j.
Nucis Moschata, Caryophyll. Cinamomi an. ℥iij.
Ros.

I N A U G U R A L I S . 9

Ros. rubrar. P. iiii. Contundantur, & incidantur ut artis est, iisque impleantur duo sacculi interpuncti, qui macerentur in aquis partibus aqua ferrata & vini rubri adstringentis, & regioni ventriculi calide per vices applicentur.

X I.

Medicamentis expositis, tandem Diæta est præscribenda, quæ, licet morbos incurabiles auferre nequeat, eos saltem multò leviores, & tolerabiliores reddit, ad quod nos credendum inducit Ludovicus Cornarus, Nobilis Venetus, cum ad 35 ætatis annum vitam insalubrem duxisset, licet multis remediis frustra usus esset, variis morbis frequenter conflictatus: tandem consilio cujusdam Medici Sola Diæta morbos illos oppugnare cepit, cibi & potus quantitatem sensim imminuens, in quo regimine perseverans, vitam incolumem, & à morbis liberam, atquè vegetam ultra centesimum annum produxit. Cum igitur tantum præstet Diæta; laudatur cibus boni succi, & facilis coctionis, ut sunt juscula vitulina, ova forbilia. Vitentur cibi fumo indurati, & fructus horarii, præcipuè immaturi. Sobrietatis semper habenda ratio: nam ut Celsus ait, *nunquam utilis est nimia satietas*. Qua de causa præstat frequens & modica, quam copiosa cibi assumptio. Sintquè cibi conditi aromatibus adstringentibus, & viscera calefacientibus. Potus quantitas sit moderata; nam, ut Aëtius scribit, *multus potus fluxionibus ventris infestissimus est*. Vinum si lubet bibere, sit rubrum adstringens, vel vinum Hypocraticum. Atquè Ægotans reliquarum rerum nonnaturalium mediocritati studeat: nam *medicamentis ratio vivendi addi debet, quæ multum admodum in omnibus malis corporis proficit*: ait enim P. Barbette, *exaltissima diæta medicamentis præstat, sine qua morbi sunt incurabiles*.

COROLLARIA.

I.

Omnis Febris est perturbata mixtura sanguinis.

II.

Datur cæliaca affectio.

III.

Etiamsi abvus fluat, tamen purgare licet.

IV.

Venæ non pulsant.

V.

Si Lienteria sit in intestinis tenuibus, semper assumptis per os curari oportet.

VI.

Nulla datur sensatio in dentibus.

VII.

Datur tantum triplex pulsus: scilicet magnus, & parvus; celer & tardus; æqualis, & inæqualis.

VIII.

Quantum temporis requiratur ad circulationem sanguinis peragendam determinari nequit.

IX.

Respiratio est actio mixta.

X. *Nat.*

X.

Nullibi purus reperitur chylus, nisi in lacteis primi generis.

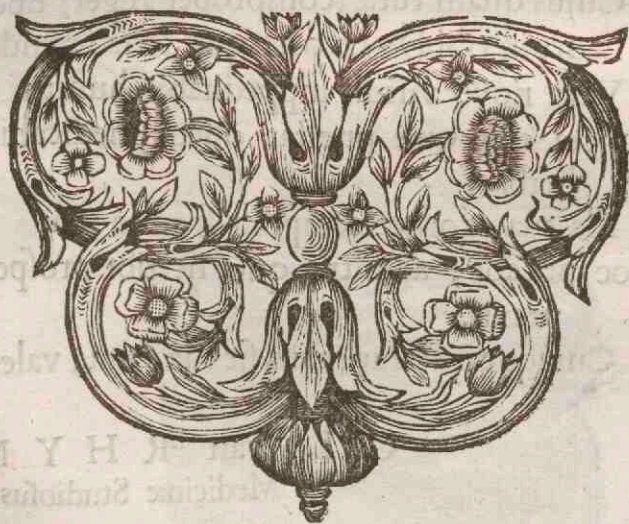
XI.

Ubi simul opus est purgatione, & venesectione, purgationi est venesectio praemittenda.

XII.

Sine ore vel quopiam illi anagolo homo vivere nequit.

F I N I S.

A D

Doctissimum Candidatum

D. CORNELIUM van ANRAE,

*Doctorali in Arte Medicâ Dignitate
condecorandum.*

Herbarum gaudete Dii : novus ecce
per artes
Surgit Apollineas, qui fugat ar-
te neces.

Qui fugat arte neces Medicinæ culmen adivit,
Cujus quam tutæ (comprobet Æger) opes.
In Laurum tibi DOCTORI quæ ferta ferenda,
Vere novo viridis suppeditabit humus.
Cuncta tibi quæ præstat opem medicabilis
herba,
Illa tua exornet tempora fronde suâ.
Hoc præcor, ac ultra quò fit tibi prospera
praxis.
Curaque quò superum fit tua cura, vale.

G. L. van R H Y N,
Medicinæ Studiosus.